

ACC. NR M. 14005: 1-4.

Landskap: Skåne Upptecknare: Anders Mårtensson
Härad: Albo Berättare: Anders Nilsson
Socken: Brösarp Berättarens yrke:
Uppteckningsår: 1955 Född år 1869 i Brösarp 19

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Anders Nilsson bor i posthuset i Brösarp.

*Jh plattig uppgift om
spis*

Lantbrändel. s. 1.

Spisav. s. 1-2.

Hemmets prydnade. s. 3-4.

Husmänn. s. 3.

*N. M. 65.
LUF. 49.*

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 14005: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lanthandlare Anders Trulsson.

Min morfar Anders Trulsson var den ende mellan Ystad och Kristianstad, som hade lanthandel. Han handlade med stångjärn, smideskol, salt och fläsk bl.a.

Han hade en båt som gick från Åhus till Stockholm med fläsk. Han hade tre drängar och tre hästar.

Det är troligt att han handlade med kakelugnar, men jag vet inte riktigt säkert. Gården här brann ner 1903 och då byggdes detta huset. Den gamla gården såg ut som ett E med den långa längan längs vägen. När gamle Trulsson dog 1868 var det meningen att min far skulle övertaga lanthandeln. Men far var ju ~~xxx~~ kommen från ett lantbrukarehem och ville bli bonde, och han hade inte sinne för affärer. Efter ett halvår slutade han förståndigt nog med affärslivet. Sedan min morfars död har efterträdarna bara drivet lanthandeln i liten skala.

Kakelugn:

De flesta kakelugnarna hade S:t Görans och draken på sidorna och var från Huseby bruk. En del kakelugnar stod på gjutna järnben. Särskilt till jul skulle kakelugnen poleras. Man använde ugnsvärta. Det är precis samma sak, som när man brossar sina skor

Bakugn:

Öppen skorsten hade man i alla gårdar. Den del av bakugnen som var utanför huset kallades helt enkelt bagarugnen. Bakugnens botten var murad av tegel, så även valvet i ugnen, men ovanpå på valvet var ett pansar på $\frac{1}{2}$ m. ler, bara för att värmen skulle bibehållas bättre.

Bakugnsöppningen

Man tillstängde bakugnen med en järnlucka. När man eldade var ugnen öppen. Man såg på teglets färg, när ugnen hade den rätta temperaturen. Först blev den svart av sot, sedan allt vitare och vitare. Man sopade ut glöderna med en eneruska doppad i vatten, ty annars kunde den ta fyr.

Man lade upp riset på ~~xxx~~ loftet, där det fick torka. Det var de yttersta grenarna, som man högg av och band tillsammans (3-4 dm långa). De tjockare grenarna användes vid matlagning.

Kärl för matlagning:

Kopparkärl och järngrytor på tre ben. Även kelfot var vanlig.

Kokspis:

För en 100 år sedan började man använda kokspis, som placerades inne i stugan vid sidan om kakelugnen. (Felaktig uppgift ifrån sagesmannen.).

Fel.

ACC. N:R M. 14005:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lövning:

Jag aldrig varit med om att vi hängde upp lövruskor.

Golvet:

Men vi strödde golven med sand och ene. Det luktade friskt och gott.

Husmännen - gick dagsverken- hade en liten stuga, där det oftast var lergolv. Inte på någon bondgård hade man lergolv i min tid, utan det var brädgolv överallt. Husmännen hade alltid födan när de gick på arbete. Det är ifrån husmännens enkla föda, som vi fått ordet husmankost. Det var sill och pan-toffler och grovt bröd. Den som inte hade spegesill var att beklaga. Spegesill och potatis åt man både morgon och kväll. De gamla som var uppfödda med lergolv, bytte nog aldrig ut dem. När i den gamla längan var aldrig lergolv.

Mattor hade vi inne i de fina rummen.

Vi strödde sand och ene på brädgolvet. Golvet dänktes innan man sopade. På söndagsmorgonen hade vi storstädning. Det var en härlig doft med ene. Gummorna kom om lördagseftermiddagen med enekvistar ~~xxxxxxxx~~ som de hade plockat. Man hackade kvistarna med yxa. Vi fick mattor i dagligstuan vid 1800-talets slut.

ACC. NR M. 14005: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Väggprydnader:

I de gamla gårdarna var väggarna vitkalkade. Samtidigt med mattorna kom tapeterna.

I Gärds härad var det mera allmänt med fölsekransar än här. Lär har väl funnits någon, som gjort sådana. Annars hade man kungafamiljen och några tyska tryck på väggarna.

Bordet.

Inga dukar på bordet. Bordskivan var inte målad, utan alltid renskurad. Stenbord var inte vanliga här i Brösarp, men uppe i Gärds härad fanns de äverallt. Stenskvivorna kom ifrån Komstad.

Belysning:

Fotogenlampor var det vahliga. Talgljus ute i köket.

Blommor:

~~Särskilt~~ Särskilt om söndagarna satte man in blommor i vas. På den tiden var det helg om söndagen. Krukväxter hade man såsom pellagonier, foxier och myrten.

Språket.

I min ungdom var hälften av språket danska. När jag exercerade beväring i Vemmenhögs härad, talade bondrängarna där nere till hälften danska.